

## 7. jakso: Monimuotoiset perheet

Etusivu (/) / Parit ja sinkut (/parisuhde/) / Nettikurssit tueksesi (/parisuhde/nettikurssit/)  
/ Parisuhde puheeksi neuvol... (/parisuhde/nettikurssit/parisuhde-puheeksi-neuvolatyossa/)  
/ 7. jakso: Monimuotoiset p...

---



***Tässä jaksossa käsitellään perheiden ja parien moninaisuutta. On arvioitu, että joka kolmas perhe Suomessa poikkeaa biologisen isän ja äidin ydinperheestä. Lait ja palvelut kuitenkin rakentuvat pitkälti ajatukselle ydinperheestä.***

***Vanhemmuuden tehtävät ovat samanlaisia kaikissa perheissä. Tärkeintä on tarjota lapselle rakastavaa hoivaa, turvaa ja rajat. Perheet ovat erilaisia, mutta yhtä arvokkaita. Lapsen tulon riemu ja haasteet parisuhteelle ovat samankaltaisia, mutta myös erilaisia. Tämän jakson tavoitteena on antaa tietoa, joka auttaa ymmärtämään monimuotoisille perheille erityisiä yleisimpiä tilanteita ja kokemuksia.***

Erilaisiksi itsensä tuntevat parit voivat jännittää sitä, miten he tulevat vastaanotolla ymmärretyksi "erilaisuutensa" kanssa. Työntekijä voi arkailla sitä, ettei tulisi sanoneeksi jotakin väärää tai loukkaavaa. Avoimilla kysymyksillä ja pyrkimyksellä kunnioittavaan asenteeseen pääsee pitkälle. Suljettujen kysymysten, kuten "Tuleeko isä paikalle?" sijasta voidaan kysyä "Keitä perheeseen kuuluu - tuleeko muita?". Pienillä teoilla ja sanavalinnoilla luodaan arvostavaa tilaa ja hyvää kohtaamista.

### Adoptioperheet

Adoptio on ennakoimattoman pitkä ja vaativa prosessi, joka yleensä vie vuosia. Lasta on odotettu perheeseen kauan. Lopulta lapsen tulo perheeseen voi olla hyvinkin nopea tapahtuma. Iloitse vanhempien kanssa lapsesta!

Monet parit ovat kokeneet lapsettomuuden surun ennen adoptiovanhemmiksi ryhtymistä. Adoptioperheissä lapsen ja vanhempien suhde alkaa ilman, että raskaus valmistelisi vanhempia. Sanavalinnoissa on hyvä huomioida, että adoptioperheissä on vain omia lapsia ja oikeita vanhempia.

Adoptiossa lapsi asettuu uuden perheen jäseneksi, usein myös uuteen kulttuuri- ja kieliympäristöön. Lapsi kantaa mukanaan perheeseen menneisyytensä kokemukset menetyksistä, pettymyksistä, vaihtuvista ihmissuhteista ja laiminlyönnistä. Lapsi voi reagoida vahvasti uuteen tilanteeseen joutumista. Lapsen reagointi voi hämmäntää vanhempia ja lähipiiriä.

Lapsi saattaa vanhempiensa kanssa käydä läpi aikaisempia kasvuvaiheita, jotka eivät ole olleet hänelle aiemmin mahdollisia. Tämä voi näkyä taantumina ikätasoisesta käyttäytymisenä ja vauvamaisuutena. Lapsi voi myös lähestyä ketä tahansa aikuista pelottomasti. Luottamuksen voittaminen ja kiintymyssuhteen muodostuminen vievät aikaa. Korjaavat hoivakokemukset vanhempiin ja luottamuksen uudelleen rakentuminen auttavat lasta kasvamaan. Adoptio vaikuttaa yleensä hyvin suotuisasti lapsen kehitykseen.

Adoptioperheissä vanhemmat voivat olla erityisen huolissaan lapsen kehityksestä ja terveydestä. Adoptiovanhemmuus on erityislapsen vanhemmuutta, joka on vaativaa. Vanhemmat voivat keskittyä lapseen niin täysivaltaisesti, että vanhempien keskinäinen suhde jää vähälle huomiolle. Vaarana on vanhempien etääntyminen.

Vanhempien keskinäinen aika ei ole pois lapselta. Vanhempien toimiva suhde ja toisiltaan saama tuki auttaa vanhempia virittäytymään lapseen tunnetasolla. Vanhemman herkkyyys vuorovaikutuksessa, kyky hahmottaa lapsen tarpeita ja tunteita, auttaa lasta muodostamaan kiintymyssuhteen häneen.

## Sateenkaariperheet

Sateenkaariperhe on perhe, jossa joku vanhemmista kuuluu seksuaali- tai sukupuolivähemmistöön. Sateenkaariperheiden kirjo on laaja. Sateenkaariperheet voivat olla esimerkiksi nais- tai miesparin muodostamia ydinperheitä. Kyse voi myös olla niin sanotusta neliapilaperheestä, jossa vanhemmuus jaetaan naisparin ja miesparin kesken.

Lapset ovat voineet saada alkunsa aikaisemmissa parisuhteissa, hedelmöityshoidoilla tai koti-inseminaatiolla. Voit kysyä, miten lapset on tehty, keitä lapsen vanhemmat ovat ja mitä nimityksiä heistä käytetään.

Sateenkaariperheet ovat uusia perhemuotoja. Vakiintuneiden roolimallien puuttuminen voi olla perheille voimavara, mutta se voi tuoda mukanaan myös epävarmuutta. Tutkimusten mukaan kotityöt jakautuvat sateenkaariperheessä tasaisemmin kuin perusperheissä. Toisaalta parisuhdetta voi koetella puolisoiden erilainen biologinen tai juridinen side lapseen.

Lähisukulaisten ja ympäristön torjuva asennoituminen voi kuormittaa perhettä ja parisuhdetta. Esimerkiksi joskus isovanhempien mielestä perheen toinen äiti ei olekaan ”oikea äiti”.

Sateenkaariperheet kohtaavat myös julkista kyseenalaistamista ja ennakoluuloja, mikä

kuormittaa perheitä. Palveluhin hakeutuminen voi syrjinnän pelossa olla sateenkaariperheille tavallista vaikeampaa.

Tutkimusten mukaan lapset kasvavat ja kehittyvät yhtä hyvin niin eri kuin samaa sukupuolta olevien vanhempien perheissä. Perheen ihmissuhteiden pysyvyys, vanhempien kyky toimia turvallisina hoivanantajina, kyky asettaa rajoja ja ymmärtää lapsen tarpeita, on olennaisempaa kuin perheen rakenne.



## Monikulttuuriset perheet

Monikulttuurisissa perheissä puoliset ovat peräisin eri kulttuureista. Eri kulttuureissa odotukset ja käsitykset perheestä, sen kokoonpanosta, sukupuolirooleista, perheenjäsenten oikeuksista ja velvollisuuksista eroavat. Kumppanit voivat puhua keskenään eri kieltä ja harjoittaa erilaista uskontoa. Puolisoiden tietämys toistensa kulttuurista ja niihin sisäankirjoitetuista säännöistä tukee sujuvaa vuorovaikutusta. Jokainen perhe on erilainen ja luo oman kotikulttuurinsa. Se on usein sekoitus vanhempien kulttuuritaustoja ja kokonaan uusia tapoja ja toimintamalleja.

Maahanmuutto ja uuteen kotimaahan sopeutuminen voi tapahtua samaan aikaan perheen perustamisen kanssa. Pikkulapsivaiheessa parisuhteeseen saattaa kasautua monia yhtäaikaista kuormitustekijöitä.

Muualta muuttaneen puolison sukuverkosto voi asua kaukana. Suomeen muuton alussa maahan tulevalle puolisolalle on yleensä hyvin vähän omia ihmissuhteita ja työn löytäminen voi olla vaikeaa. Maahan tullut voi olla korostuneen riippuvainen suomalaisesta puolisostaan. Hänellä voi olla tiedon puutteita suomalaisen yhteiskunnan lainsäädännöstä, oikeuksista ja velvoitteista esimerkiksi erokriisin yhteydessä.

## Uusperheet

Uusperhe on kahden aikuisen liitto, jossa on mukana lapsia yhden tai molempien edellisistä parisuhteista. Usein perheessä on lapsia, jotka asuvat osan aikaa toisen vanhempansa luona.

Uusperhettä muodostaessa pari luo yhtä aikaa suhdetta toisiinsa ja toisen lapsiin. Uusperheeksi hioutuminen vie aikaa. Lapsen täytyy hyväksyä elämäänsä uusia ihmisiä. Elämään tulee vanhemman uusi puoliso ja mahdollisesti uusia sisaruspuolia. On normaalia, että lapset reagoivat tilanteeseen ristiriitaisin tuntein. Lapset voivat iloita uusista perheenjäsenistä sekä kokea tilanteen uhkaavana.

Suhde ex-kumppaniin voi kuormittaa uusperheen elämää, jos erovanhemmuuden yhteistyö takkuilee tai eron käsittely on kesken. Roolihämmennys, ulkopuolisuuden kokemukset, sopeutumisvaikeudet ja sosiaalisen hyväksynnän puute voivat vaikeuttaa tilannetta. Avoin keskustelu, keskinäinen tuki ja yhteisten linjojen ja roolien neuvotteleminen auttavat tilanteessa.

On tavallista, että lasten on alussa vaikea ottaa vastaan kasvatusta uusperheen sosiaaliselta vanhemmalta. Lapsille on hyvä antaa aikaa tunnesuhteen luomiseen. Uusperheissä on erilaisia tapoja kasvattajan vastuun jakamiseen. Joissain perheissä vain oma vanhempi päättää lapsen asioista ja osallistuu kasvatukseen. Toisissa perheissä aikuiset päättävät yhdessä tai erikseen lapsen asioista, mutta molemmilla on kasvatustavastuu. Neuvolan työntekijän kannattaa kysyä vanhemmilta, miten kysymykset ovat heillä ratkaistu. Uusperhettä auttaa, kun odotukset ja käytännöt ovat selkeitä, sopivia ja yhteisesti jaettuja.

Yhteinen aika ilman lapsia tukee uusparin hyvinvointia ja keskinäisen siteen vahvistumista.

### TEHTÄVÄ

Mitä muita perhemuotoja kohtaat työssäsi? Ketä neuvolassasi käytettävät materiaalit mielestäsi puhuttelevat? Löytyykö niistä riittävästi arvostavaa ja tunnustavaa tilaa erilaisille elämäntilanteille ja perheille?

### Lähteet:

- Allen, M., & Burrell, N. (1996). *Comparing the impact of homosexual and heterosexual parents on children: Meta-analysis of existing research. Journal of Homosexuality*, 32, 19-35.
- Allen, M., & Burrell, N. (2002). *Sexual Orientation of the Parent: The Impact on the Child. Teoksessa M. Allen & R.W. Preiss (Toim.), Interpersonal communication research: Advances through meta-analysis (s. 125-143). Mahwah, NJ: Usum Associates Publishers.*
- Adoptioerheiden verkkosivut: adoptioerheet.fi (<http://adoptioerheet.fi>)
- Cowl, A. L., Ahn, S., & Baker, J. (2008). *A meta-analysis of developmental outcomes for children of same-sex and heterosexual parents. Journal of GLBT Family Studies*, 4, 385-407.
- Malinen, V. & Larkela, P. (2011). *Parisuhde - Uusperheen ydin. VL-Markkinointi: Helsinki.*
- Monimuotoiset perheet -hankkeen verkkosivut: monimuotoisetperheet.fi (<http://monimuotoisetperheet.fi>)
- Pasanen, K. & Pärssinen-Hentula, I. (2011). *Adoptiolapsen ja hänen vanhempiansa vuorovaikutuksen tukeminen. Teoksessa Varhaislapsuuden tunnesiteet ja niiden suojeleminen.*
- Sateenkaariperheet ry:n verkkosivut: sateenkaariperheet.fi (<http://sateenkaariperheet.fi>)
- Suomen uusperheellisten liiton verkkosivut: supli.fi (<http://supli.fi>)
- Tasker, F. & Malley, M. (2012). *Working With LGBT Parents. Teoksessa J. Bigner & J. Wetchler Handbook of LGBT-Affirmative Couple and Family Therapy. Routledge: New York.*
- Tuovinen, L., Ståhlström, O., Nissinen, J. & Hentilä, J. (2011). *Saanko olla totta? Sukupuolen ja seksuaalisuuden monimuotoisuus. Gaudeamus: Helsinki.*

## Nettikurssit

Palvelut » (</parisuhde/palvelut/>)

Tietoa parisuhteesta » ([/parisuhde/tietoa\\_parisuhteesta/](/parisuhde/tietoa_parisuhteesta/))

Ajankohtaista » (</parisuhde/ajankohtaista/>)

Sinkuille » (</parisuhde/sinkuille/>)

Perhehaaveet » (</parisuhde/perhehaaveet/>)

Nettikurssit tueksesi » (</parisuhde/nettikurssit/>)

Miesten rakkauskoulu » (</parisuhde/nettikurssit/miesten-rakkauskoulu/>)

Tunnekeskeinen parisuhdekurssi » (<https://www.hyvakysymys.fi/kurssi/tunnekeskeinen-parisuhdekurssi/>)

Parisuhde puheeksi neuvolatyössä » (</parisuhde/nettikurssit/parisuhde-puheeksi-neuvolatyossa/>)